

Skazani stwarzający poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu karnego w izolacji penitencjarnej

Przedmiotem rozprawy doktorskiej jest postępowanie ze skazanymi stwarzającymi poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu karnego w polskich jednostkach penitencjarnych. Przedmiot badań miał wpływ na określenie celu badań. Jest nim analiza oraz ocena postępowania z więźniami tzw. „niebezpiecznymi” w izolacji penitencjarnej w płaszczyźnie teoretycznej oraz empirycznej. Dążąc do realizacji celu badawczego sformułowano dwa główne problemy badawcze: Czy model postępowania ze skazanymi tzw. „niebezpiecznymi” zakreślony obowiązującymi przepisami uwzględnia zalecenia wynikające ze standardów międzynarodowych? Czy obowiązujące regulacje prawne dotyczące skazanych tzw. „niebezpiecznych” realizowane są w praktyce?

Biorąc pod uwagę specyfikę badanych problemów zdecydowano się na zastosowanie kilku metod badawczych. W celu oceny obowiązujących przepisów dotyczących wykonywania kary pozbawienia wolności wobec więźniów tzw. „niebezpiecznych” przeanalizowano akty prawne regulujące postępowanie z tą grupą skazanych. Analizie poddano także akty międzynarodowe odnoszące się do tej kategorii więźniów. Pozwoliło to na ocenę obowiązujących przepisów z perspektywy standardów międzynarodowych. Analiza literatury przedmiotu miała na celu zapoznanie się z poglądami doktryny na temat postępowania z więźniami tzw. „niebezpiecznymi”. Zastosowano również metodę historyczną, co pozwoliło na ukazanie ewolucji w postępowaniu z tymi skazanymi.

W celu sprawdzenia jaki jest tryb postępowania z więźniami tzw. „niebezpiecznymi” w praktyce przeprowadzono badania empiryczne. Jedną z wykorzystanych metod badawczych była analiza dokumentów. Analizie poddano akta osobopoznawcze skazanych. Zastosowano również metodę sondażu diagnostycznego. W badaniach sondażowych uczestniczyły trzy grupy respondentów: członkowie komisji penitencjarnych dokonujący kwalifikacji skazanych do kategorii tzw. „niebezpiecznych” oraz weryfikacji decyzji, wychowawcy pracujący ze skazanymi oraz funkcjonariusze działów ochrony wykonujący czynności służbowe w bezpośrednim kontakcie z tymi więźniami.

Problematyka badawcza rzutowała na układ pracy. Praca składa się z czterech rozdziałów. W Rozdziale I ukazano postępowanie ze skazanymi tzw. „niebezpiecznymi” z

perspektywy standardów międzynarodowych. Analizie poddano zalecenia dotyczące kwalifikowania więźniów do tej kategorii, warunków w jakich powinni odbywać karę, zalecenia w przedmiocie oddziaływań penitencjarnych. Uwagę zwrócono też na standardy dotyczące sposobu traktowania tej populacji skazanych.

W Rozdziale II ukazano ewolucję postępowania z więźniami tzw. „niebezpiecznymi” w polskich regulacjach prawnych w okresie międzywojennym, w latach 1945 - 1956, w latach 1957 - 1969 oraz w okresie obowiązywania kodeksu karnego wykonawczego z 1969 r.

W Rozdziale III w oparciu o przepisy kodeksu karnego wykonawczego, aktów wykonawczych oraz poglądy doktryny omówiono obowiązujący model postępowania z więźniami tzw. „niebezpiecznymi”. Uwagę zwrócono na kwestię realizacji wobec tych skazanych celów wykonywania kary pozbawienia wolności, procedurę kwalifikowania do kategorii tzw. „niebezpiecznych” oraz weryfikację decyzji. Przeanalizowano przepisy dotyczące warunków, w jakich skazani ci odbywają karę oraz oddziaływań penitencjarnych stosowanych w postępowaniu z tymi więźniami.

W rozdziale IV przedstawiono sposób realizacji badań empirycznych, charakterystykę populacji objętych badaniami oraz zaprezentowano wyniki badań dotyczących postępowania ze skazanymi tzw. „niebezpiecznymi” w polskich jednostkach penitencjarnych. Wyniki badań pozwoliły na ocenę realizacji obowiązujących przepisów w praktyce.

Pracę kończy podsumowanie.

Ewelina Januszkiewicz